



Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 8. januar 2018

J.nr. 2015-96-lmj

## Indberetning nr. 1/2018

### Emner:

- *Lagmandens nytårstale.*
- *Finansloven 2018 er vedtaget med et overskud på 401 mio. kr.*
- *Kort opdatering om den færøske økonomi m.m.*
- *Efter en 10 timer lang 1. behandling i Lagtinget den 24. oktober 2017 blev forslaget til en færøsk forfatning sendt til udvalgsbehandling i et særligt nedsat udvalg i henhold til § 25 i Lagtingets forretningsorden.*
- *Uenighed om en ny fiskerireform sendte koalitionen ud i en voldsom krise, hvor der til det sidste var usikkerhed om, hvorvidt der ville være et flertal for reformen. Reformen blev dog vedtaget med et snævert flertal den 12. december 2017.*
- *Meningsmålinger bekræfter den svære politiske situation.*
- *Et forslag til pensionsreform 2020 er fremsat i Lagtinget. Reformen berører bl.a. folkepensionens grundbeløb og forhøjer pensionsalderen.*
- *Poul Michelsen, landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender, reagerede højlydt, da Udenrigsministeriet underkendte en vestnordisk samarbejdsaftale indgået mellem Island, Færøerne og Grønland.*
- *Færøerne har den seneste tid, i forbindelse med overenskomstforhandlinger, været ramt af strejker. Først strejkede sygeplejerskerne, og nu strejker pædagogerne.*
- *Statsadvokaten for SØIK (Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) skal hjælpe politiet på Færøerne med at undersøge, om der skal rejses tiltale mod Betri Bank for skatteunddragelse.*
- *Vága lufthavn runder for første gang 300.000 rejsende.*
- *Smyril Line har købt Hotel Hafnia.*
- *Kronprinsfamilien besøger Færøerne til august 2018.*
- *Lars Fodgaard Møller er ansat som ny landslæge på Færøerne fra 1. november 2017.*
- *Jóanes Erik Køtlum er ansat som ny sygehusdirektør fra 1. januar 2018.*
- *Jákup Sverri Kass er stoppet som direktør for Vágar lufthavn.*
- *Nordens Hus på Færøerne søger ny direktør.*

### Lagmandens nytårstale

Lagmand Aksel V. Johannesen holdt nytårsaften sin årlige nytårstale. Talen, der i oversat form er vedhæftet som bilag til denne indberetning, indeholdt ikke de store politiske budskaber. Selv den nye fiskerireform, som er et af de største politiske emner i lang tid, blev ikke nævnt.

Lagmanden benyttede derimod talen til at rette en kritik mod den måde, vi omtaler hinanden på. Vi sætter mærkater på hinanden, mærkater som både påvirker de andre og os selv. Og ofte siger mærkaterne, som vi bruger, mere om os selv end om dem, vi sætter dem på, fortsatte lagmanden.

Frem for at snakke om os mod dem og dem mod os bør vi stå sammen. Vi må tale folk ind i fællesskabet i stedet for ud af fællesskabet. Vi bør tale pænt om hinanden.

Selvfølgelig skal vi kunne være uenige og kunne debattere. Uenighed er drivkraften i demokratiet. Udvikling sker aldrig lineært, fortsatte lagmanden. Der skal være plads til en saglig debat.

Andre steder formår koalitionen og oppositionen at lægge stridighederne fra sig og nærme sig hinanden for at opnå varige aftaler. Selvom de ikke får alt det igennem, som de gerne vil, så tager de ansvar for at skabe trygge rammer for samfundet. Hellere tage ansvar for noget, som ikke er fuldkommet end ikke at tage ansvar for noget overhovedet.

Men sådan er det ikke på Færøerne. På Færøerne handler det ikke om at opnå bred enighed, men om at opnå bred uenighed, fortsatte lagmanden.

Lagmanden brugte således sin nytårstale til at drage paralleller mellem det manglende samarbejde, der nu gennem lang tid har kendetegnet den politiske situation på Færøerne.

Lagmanden sluttede sin tale med at sige, at det er hans håb, at vi i det kommende år vil stå sammen som fællesskab i stedet for at splitte os op i grupper.

Den politiske kommentator Árni Gregersen kommenterede efterfølgende på lagmandens tale, som han kaldte for en god, positiv nytårstale. Han mener, at det er svært at være uenig med lagmanden. Árni Gregersen mener dog, at det måske havde været relevant for lagmanden at nævne fiskerireformen, som har så stor betydning for det færøske samfund.

### **Finansloven 2018 er vedtaget med et overskud på 401 mio. kr.**

Finansloven for 2018 (FL2018) blev vedtaget den 19. december 2017. 26 stemte for finansloven, ingen stemte imod, mens 7 hverken stemte for eller imod. Der er på finansloven for 2018 budgetteret med et overskud på drifts-, anlægs- og udlånssaldoen (DAU) på 401 mio. kr.

Der er i finansloven budgetteret med driftsudgifter på 4,7 mia. kr. og anlægsinvesteringer på 364 mio. kr. Der budgetteres med indtægter på 5,4 mia. kr., jf. nedenstående tabel.

I selve finanslovsforslaget, som blev fremsat den 29. september 2017 viste DAU-saldoen et overskud på knap 408 mio. kr., og der var budgetteret med driftsudgifter på 4,6 mia. kr., anlægsinvesteringer på knap 344 mio. kr. og indtægter på 5,4 mia. kr.

### **Landskassens drifts-, anlægs- og udlånssaldo, 2013-2018. Mio. kr.**

	<b>R</b> <b>2013</b>	<b>R</b> <b>2014</b>	<b>R</b> <b>2015</b>	<b>R</b> <b>2016</b>	<b>FL</b> <b>2017</b>	<b>FL</b> <b>2018</b>
Indtægter	4.381	4.712	4.577	4.878	4.944	5.425
Driftsudgifter mv.	4.557	4.606	4.319	4.420	4.525	4.660
Anlægsudgifter	237	360	341	299	213	364
<b>DAU-saldo</b>	<b>-413</b>	<b>-254</b>	<b>-83</b>	<b>159</b>	<b>206</b>	<b>401</b>

Kilde: FL2017, FL2018 og Økonomisk Redegørelse ifm. FFL2018.

Finansloven for 2017 budgetterer med et DAU-overskud på 206 mio. kr. Det forventes dog, at DAU-overskuddet for 2017 bliver omtrent dobbelt så højt som ellers budgetteret. Regnskabet for 2017 er endnu ikke opgjort, men de nyeste vurderinger regner med et overskud på omkring 400 mio. kr. Det større forventede overskud for 2017 skyldes primært, at indtægterne ventes at blive 445 mio. kr. højere end forventet, da man vedtog finansloven for 2017.

De højere indtægter i 2017 kommer især fra en ekstraordinær udlodning fra Finansieringsfonden af 1992 med 100 mio. kr. som følge af ekstraordinært udbytte fra BankNordik, samt højere indtægter end budgetteret fra selskabsskat på 125 mio. kr., afgifter på fiskeressourcer på 70 mio. kr., afgifter på tilladelser til lakseopdræt på 47 mio. kr. og fra merværdiafgift på 50 mio. kr.

Forhandlingerne om de offentlige overenskomster, der skulle have været fornyet 1. oktober 2017, er endnu ikke afsluttet. Lønstigninger mv. som følge af overenskomsterne er ikke indregnet på hverken udgifts- eller indtægtsiden på FL18.

Af overskuddet skal 2/3 anvendes til at nedbringe landskassens gæld, mens 1/3 skal overføres til Færøernes Økonomifond med henblik på konsolidering.

### **Kort opdatering om den færøske økonomi m.m.**

Det går fortsat godt på Færøerne, og som lagmanden nævnte det i sin nytårstale, blev 2017 et fortrinligt år. Der er overskud på finansloven, og der er arbejde til alle. I det hele taget er der en meget positiv udvikling på Færøerne.

Færøerne har for femte år i træk markant økonomisk fremgang. Væksten har især været drevet af stigende eksport af fiskeprodukter. Ledigheden er aktuelt meget lav. Der ventes et betydeligt offentligt overskud i 2017 som følge af de gode konjunkturer, jf. også afsnittet om finansloven, men der er fortsat udsigt til et øget offentligt udgiftspres de kommende mange år, hvor antallet af ældre vil stige mærkbart. Landsstyret er bevidst om udfordringen og har, som det fremgår tidligere i Indberetningen, udarbejdet et forslag til en pensionsreform, der vil bidrage til en forbedring af den finanspolitiske holdbarhed.

Efter flere år med markant vækst på Færøerne er BNP pr. indbygger nu over 370.000 kr. og dermed højere end i Danmark. Hvis man ser på disp. BNI pr. indbygger bliver forskellen kun større i færøsk favør.

Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparráðið) forventer ifølge den seneste redegørelse fra september 2017 (omtalt i Indberetning nr. 5/2017), at væksten i nominel BNP for 2017 og 2018 primært vil blive drevet af den indenlandske efterspørgsel efter nogle år, hvor eksporten især har bidraget til højkonjunktureren.

Det høje aktivitetsniveau på Færøerne har baggrund i de senere års kraftige fremgang i fiskeeksporten, der er steget som følge af øgede fangster af makrel og sild samt høje priser på laks fra havbrug.

Det går fortsat godt for havbrugene. Havbrugene har været begunstiget af det russiske stop for import af fødevarer fra EU og Norge og en høj verdensmarkedspris på laks. Eksporten af laks var i de første tre kvartaler af 2017 på 2,9 mia. kr., svarende til en stigning på 14 pct. i forhold til samme periode året før. Der er dermed udsigt til, at 2017 bliver endnu et rekordår for eksport af laks med en samlet værdi på op imod 4 mia. kr.

Det pelagiske fiskeri oplever også fortsat fremgang. Eksporten af makrel, sild og blåhvilling var i de første tre kvartaler af 2017 på knap 1,1 mia. kr., hvilket var 17 pct. mere end i samme periode i 2016.

Det pelagiske fiskeri kan dog formentlig se frem til en tilbagegang i 2018, hvor de færøske kvoter bliver reduceret i forhold til kvoterne for 2017 som følge af den biologiske rådgivning fra ICES.

Arbejdsmarkedet har de senere år været i fremgang i takt med konjunkturudviklingen. Beskæftigelsen er steget jævnt med ca. 2.500 personer (knap 10 pct.) siden 2013, og antallet af beskæftigede har rundet 26.250, hvilket er rekord. Samtidig er den sæsonkorrigerede ledighed faldet til 2,0 pct.

Stigningen i forbrugerpriserne har trods den store økonomiske vækst været beskeden med en stigning på 0,8 pct. fra 3. kvartal 2016 til 3. kvartal 2017.

Både de offentlige og private investeringer planlægges de kommende år at ligge på et højt niveau. Projekterne omfatter især infrastruktur, uddannelsesinstitutioner, boliger og fiskeopdræt.

Lagtinget har vedtaget, at der frem mod 2021 skal anlægges to nye tunneller mellem hhv. Eysturoy og Streymoy samt mellem Streymoy og Sandoy. De samlede anlægsomkostninger ventes at udgøre 2,6 mia. kr., som finansieres ved lån fra amerikanske forsikringsselskaber. Lånene tilbagebetales ved brugerbetaling. Arbejdet med sprængning af tunnelen mellem Eysturoy og Streymoy blev sat i gang i februar, og der er ultimo 2017 boret over 3,1 km. af den 11 km. lange tunnel.

### **Forfatningsforslaget har været til 1. behandling i Lagtinget**

Som det fremgik af Indberetningerne nr. 5/2017 og 6/2017, blev et forslag til en færøsk forfatning sendt i offentlig høring Olaidag, den 29. juli 2017. I forbindelse med høringsfristens udløb den 25. august var der indkommet 124 høringssvar, herunder fra statsministeren, der i den forbindelse fremsendte Justitsministeriets notat af 9. august 2017 om forfatningsforslaget. Høringssvarene, der kom fra både borgere og institutioner, vedrørte især lokale færøske forhold som adgang til naturen, retten til fiskeressourcer, religion mv. og beskæftigede sig stort set ikke med forslagens forfatningsretlige status eller forholdet til Danmark.

Den 27. september 2017 blev ”Lagtings sag nr. 19/2017: Forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning” fremsat for Lagtinget. Det fremsatte forslag indeholder ingen væsentlige indholdsmæssige ændringer, men mest teknisk prægede ændringer i forhold til forslaget, som blev sendt i offentlig høring den 29. juli 2017.

Justitsministeriet har i notits af 31. oktober 2017 taget stilling til de udarbejdede almindelige bemærkninger samt bemærkninger til præamblen og forslagens § 1 og § 57. Justitsministeriet konkluderer i sin notits, at de nu foreliggende bemærkninger ikke giver anledning til en ændret vurdering af forslaget i forhold til det, der er anført i Justitsministeriets notat af 9. august 2017. Det er således fortsat Justitsministeriets opfattelse, at der med forfatningsforslaget og bemærkningerne hertil er taget højde for den forfatningsretlige stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet i dag – og som ikke ændres med forslaget. Statsministeren har i brev af 6. november 2017 sendt Justitsministeriet notits samt diverse bilag til Folketingets Færøudvalg. Statsministerens brev samt bilag kan læses her: [Statsministerens brev samt bilag](#)

Tirsdag den 24. oktober blev forslaget til lagtingslov om Færøernes forfatning 1. behandlet i Lagtinget.

Mødet startede med en afstemning om, hvorvidt lovforslaget skulle tilbagevises og således slet ikke komme til behandling i Lagtinget.

Afstemningen om tilbagevisning af forslaget fandt sted på baggrund af et notat af 28. september 2017 fra Lagtingets administration, hvoraf det fremgår, at det er administrationens opfattelse, at lovforslaget, som det foreligger, er i uoverensstemmelse med Lagtingets forretningsorden, blandt andet fordi lovforslaget ikke indeholder tilstrækkelige bemærkninger til de enkelte bestemmelser. Lagtingets administration indstillede derfor, at forslaget skulle tilbagevises.

Lagtingsformanden oplyste, at Lagtingets formandskab har behandlet notatet fra Lagtingets administration, og formandskabets konklusion er, at man er enig i notatet fra Lagtingets administration. Formandskabet ønskede herefter, at det skulle være op til Lagtinget at tage endelig stilling til, hvorvidt forslaget skulle tilbagevises eller komme til 1. behandling i Lagtinget.

Inden afstemningen blev mødet afbrudt i 15 min., idet Sambandsflokkurin gerne ville have tid til at afklare partiets stilling.

Efterfølgende stemte de 17 koalitionsmedlemmer alle imod, at lovforslaget skulle tilbagevises, hvorimod de 16 oppositionsmedlemmer stemte for, at forslaget skulle tilbagevises. Ingen stemte blankt, og forslaget blev derfor sat under 1. behandling.

Især spørgsmålet om forfatningsforslaget status i forhold til grundloven kom til at fylde meget i løbet af debatten, som varede tæt på 10 timer. Oppositionen spurgte flere gange direkte de forskellige koalitionsmedlemmer, om forfatningsforslaget er under, over eller ligestillet med grundloven.

Koalitionsmedlemmerne anførte i deres svar, at de ønsker, at det færøske folks selvbestemmelsesret bliver stadfæstet, og at det er det færøske folk, der står øverst, og dermed har magten på Færøerne. Det fremgik imidlertid også, at der indbyrdes i koalitionen er en forskellig opfattelse af forfatningsforslagets retlige status i forhold til grundloven.

Gruppeformanden hos Tjóðveldi, Annita á Fríðriksmørk fremhævede, at Tjóðveldi altid har ment, at det færøske folk står øverst, og derfor kan grundloven ikke stå øverst. Hun fremhævede, at forfatningen ikke er under grundloven – grundloven er aldrig sat i kraft på Færøerne, og derfor er man ikke bundet af den. Det er således også tilsigtet, at forfatningsforslaget ikke nævner grundloven. Endelig fremhævede hun, at det er op til danskerne selv at fortolke lovforslaget. Danmark kan fortolke lovforslaget, som man vil – det er imidlertid det færøske folk, som bestemmer. Annita á Fríðriksmørk tilkendegav, at der ikke er tale om et løsrivelsesdokument, selv om hun ville ønske det. Hun fremhævede, at den uenighed, der er mellem Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin om den forfatningsretlige status har været til stede i mange år – det er der ikke noget nyt i.

Gruppeformanden hos Javnaðarflokkurin, Helena Dam á Neystabø, tilkendegav, at forfatningsforslaget respekterer forfatningsretlige aftaler. Forfatningsforslaget er ikke i modstrid med grundloven og andre love. Der er ikke tale om et løsrivelsesdokument. Helena Dam á Neystabø fremhævede, at der er kommet mange gode bemærkninger fra borgerne. Direkte adspurgt, om forslaget er over, under eller ligestillet med grundloven, svarede Helena Dam á Neystabø, at forslaget respekterer alle de gældende aftaler, herunder grundloven.

Lagmand Aksel V. Johannesen tilkendegav ligeledes, at hvis man sætter det på spidsen, så er en færøsk forfatning under grundloven. Lagmanden fremhævede, som også tidligere tilkendegivet, at der ikke er tale om et løsrivelsesdokument, ligesom han tilkendegav, at såfremt Lagtinget ønsker bemærkninger til lovforslaget, vil Lagtinget kunne udarbejde disse under den fortsatte behandling af forslaget.

Hanna Jensen fra Framsókn tilkendegav, at der er tale om en lov, som skal være over alt andet. Af præambelen fremgår det endvidere, at forfatningen ikke sætter eksisterende forfatningsretlige overenskomster og internationale aftaler ud af kraft.

Oppositionen var overordnet set imod lovforslaget i den nuværende udformning. De enkelte oppositionspartier er dog ikke indbyrdes enige om, hvad der skal ændres i det nuværende lovforslag.

Sambandsflokkurin er generelt det parti, som er mest kritisk over for det nuværende lovforslag. Partiet vil ikke støtte forslaget, som, man mener, er alt for uigennemskueligt. Partiet ønsker klarhed om, hvorvidt lovforslaget står under, ved siden af eller over grundloven. Sambandsflokkurin er endvidere enig i konklusionerne i Lagtingets administrations notat.

Kaj Leo Holm Johannesen fra Sambandsflokkurin tilkendegav, at der bør være en folkeafstemning om samhörighed eller løsrivelse, og at man ikke skal krybe uden om hele tiden. Man bør melde klart ud, om forfatningsforslaget er over eller under grundloven.

Formanden for Sjálvstýri, Jógvan Skorheim, var bekymret for, at ordlyden i forfatningsforslaget kan medføre, at færingerne anerkender grundloven. Han ønskede derfor at få at vide, om grundloven hører under definitionen ”forfatningsretlige aftaler”. Han fremhævede, at det er fakta, at det færøske folk aldrig har valgt, at grundloven skal være gældende for Færøerne.

Miðflokkurin tilkendegav, at det er et ufravigeligt krav, at lovforslaget skal indeholde en bestemmelse om forbud mod abort. Flere andre lagtingsmedlemmer fra de andre partier var enige heri. Formanden for Miðflokkurin, Jenis áv Rana, mener, at det må være klart, hvad befolkningen stemmer om. Det må et § 25-udvalg sørge for. Jenis áv Rana tilkendegav endvidere, at det tydeligere bør fremgå, at det er kristendommen, der udgør grundlaget under Færøerne.

Miðflokkurin og Jógvan á Lakjuni fra Fólkaflokkurin var endvidere enige om, at forfatningsforslaget skal indeholde et forbud mod aktiv dødshjælp.

Jógvan á Lakjuni fra Fólkaflokkurin fremhævede blandt andet, at en færøsk grundlov skal stadfæste, at ægteskabet er mellem mand og kvinde.

Jákup Mikkelsen fra Fólkaflokkurin mener ikke, at man bør tage stilling til et forfatningsforslag, før Færøerne er parate til at løsrive sig.

Fólkaflokkurin henholder sig i øvrigt generelt til notatet fra Lagtingets administration om at tilbagevise lovforslaget og mener således, at koalitionen overtræder gældende regler ved ikke at tilbagevise forslaget. Formanden for Fólkaflokkurin, Jørgen Niclasen tilkendegav, at der er et grundlæggende dilemma i forbindelse med en afstemning. Hvis flertallet stemmer ja, vil det betyde, at færinger siger ja til grundloven på Færøerne. Er der et flertal af nej-stemmer, vil det betyde, at man frasiger sig sin selvbestemmelsesret. Jørgen Niclasen nævnte, at man skal vedtage en grundlov for Færøerne, som kan være klar, når folket er klar til løsrivelse. Endelig tilkendegav han, at lovforslaget ikke indeholder lovbemærkninger, fordi Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi ikke kan blive enige om indholdet heraf.

Flere lagtingsmedlemmer udtalte bekymring over, at forslaget kan komme til folkeafstemning, uden at befolkningen ved, hvad det reelt er, de skal stemme om. Når ikke engang Lagtinget er enig om, hvilket status forfatningsforslaget har, må man undlade at sende forslaget til folkeafstemning.

Generelt kan det siges, at der gennem hele debatten var langt mellem de enkelte partier i spørgsmålet om en færøsk forfatning – også inden for koalitionen.

Der er således ikke noget, der på nuværende tidspunkt peger på en bred opbakning til lovforslaget i den foreliggende form.

Alligevel skinnede det dog igennem, at flere af partierne ønsker, at man får en forfatning, men at man er langt fra hinanden i forhold til indholdet.

Lagmanden udtalte efterfølgende i et interview med Kringvarp Føroya (Færøernes TV og Radio), at han fortsat håber på bred enighed og helst ser, at alle 33 medlemmer stemmer for forfatningsforslaget. Han forventede, at forslaget kommer til folkeafstemning i 2018.

Den politiske kommentator, Árni Gregersen, sagde i den færøske TV-avis den 24. oktober 2017, at den dårlige stemning blev lagt, da man startede med at stemme om tilbagevisning af lovforslaget. Et argument som både Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin brugte gennem dagens debat. Ifølge Gregersen er der tale om, at det faglige håndværk ikke er i orden. Han fremhævede endvidere, at hele debatten i Lagtinget bar præg af, at den politiske diskussion for tiden består af oppositionen mod koalitionen.

Da Lagtinget efterfølgende var samlet for at beslutte, om forfatningsforslaget skulle sendes i et særligt nedsat § 25-udvalg, lykkedes det heller ikke at opnå bred enighed.

Oppositionen valgte således at stemme imod forslaget og viste derved endnu engang, at man ikke ønsker det nuværende forfatningsforslag behandlet i Lagtinget. Ud af de 30 fremmødte lagtingsmedlemmer stemte 14 imod forslaget og 16 stemte for at sende forfatningsforslaget i et § 25-udvalg.

Forfatningsforslaget blev dermed sendt til videre behandling i et § 25-udvalg bestående af 12 medlemmer: to fra hver af de fire store partier, et fra hver af de tre små partier samt løsgængerer Sonja Jógvansdóttir. Udvalget har efterfølgende konstitueret sig, og Heðin Mortensen fra Javnaðarflokkurin (tidligere borgmester i Tórshavn) blev formand og Bill Justinussen fra Miðflokkurin næstformand.

Netavisen vp.fo spurgte efterfølgende sine læsere, om forfatningsforslaget er under, over eller ligestillet med grundloven. 1174 har svaret. Heraf svarede 26 pct., at en færøsk forfatning vil være over grundloven. 52 pct. svarede, at en færøsk forfatning vil være under grundloven. 9 pct. mener, at den vil være ligestillet med grundloven. For 13 pct. har det ingen betydning, hvilken status forfatningsforslaget har i forhold til grundloven.

Indtil videre er udvalgsarbejdet ikke rigtig kommet i gang. Udvalget har, ud over mødet, hvor udvalget konstituerede sig, blot afholdt ét enkelt møde den 20. november mhp. at klarlægge, hvordan arbejdet i udvalget fremadrettet skal tilrettelægges. Næste udvalgsmøde er fastsat til den 9. januar 2018.

### **Uenighed om en ny fiskerireform sendte landsstyret ud i en voldsom krise**

Som det fremgik af Indberetningerne nr. 6/2017, genfremsatte landsstyret den 14. september 2017 forslag til en ny fiskerireform. Både landsstyremanden for fiskerianliggende, Høgni Hoydal og lagmanden oplyste i forbindelse med genfremsættelsen, at der med sikkerhed var 17 lagtingsmedlemmer bag forslaget. For en nærmere gennemgang af forslagets indhold henvises til Indberetning nr. 4/2017 og 6/2017.

Forslaget, der var til 1. behandling den 19. september 2017, blev efterfølgende sendt til behandling i Lagtinget Erhvervsudvalget, som samtidig fik Bjørt Samuelsen fra Tjóðveldi som ny formand, idet Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin i forbindelse med koalitionen havde aftalt, at de skulle

deles om formandsposten i erhvervsudvalget. Javnaðarflokkurin har haft formandsposten i første halvdel af valgperioden, og nu var det Tjóðveldis tur til at overtage formandsposten.

Erhvervsudvalget holdt i løbet af september og oktober måned en del møder, hvor forskellige parter var indkaldt, herunder fem borgmestre.

I starten af november måned begyndte det dog at fremgå af medierne, at det var svært for koalitionen at samle de 17 stemmer, som var nødvendig for at stemme forslaget igennem. Blandt andet Tjóðveldis bagland nord for Tórshavn advarede landsstyremanden mod forslaget om en ny fiskerireform.

Torbjørn Jacobsen, borgmester i Runavík og forhenværende landsstyremedlem for fiskerianliggender for Tjóveldi, gjorde på de sociale medier opmærksom på, at forslaget er meget forvirrende, og at det er præget af socialpolitik og omfordelingspolitik, der ikke hører hjemme i en lov, der skal regulere fiskerierhvervet.

Næsten samtidig fremgik det af medierne, at to medlemmer fra Javnaðarflokkurin, Bjarni Hammer og Kristin Michelsen, ikke længere bakkede op om forslaget. Dette blev dog på det tidspunkt hverken bekræftet af Bjarni Hammer eller Kristin Michelsen, der begge kommer fra Tvøroyri på Suðuroy, hvor det pelagiske rederi Várðin Pelagic er ved at genopbygge den store fabrik, som brændte i sommer, og som varetager modtagelse og nedfrysning af de pelagiske fiskearter.

Senere kom det også frem, at Jónleif Johannesen fra Javnaðarflokkurin havde forbehold over for den kommende fiskerireform. Dette ville i værste fald betyde, at kun 14 lagtingsmedlemmer bakkede op om forslaget, mod de 17 der er nødvendige for et flertal.

Bárður á Steig Nielsen, formand for Sambandsflokkinn, oplyste, at der skulle ske væsentlige ændringer i forslaget til en kommende fiskerireform, for at partiet kunne bakke op om forslaget. Blandt andet ville Sambandsflokkurin have andelen af de kvoter, som skal sælges på auktion sat væsentligt ned, ligesom udenlandsk kapital ikke skal udelukkes.

Efterfølgende kom det frem, at lagmanden havde henvendt sig til Miðflokkurin for at undersøge, hvad der skulle til, for at Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi, Framsókn og Miðflokkurin kunne danne et nyt landsstyre og sikre et flertal for fiskerireformen. I den forbindelse afleverede Miðflokkurin et dokument indeholdende 18 punkter, som Miðflokkurin ønskede medtaget, såfremt partiet skulle indgå i en kommende koalition. De 18 punkter, som blev bragt i medierne, indeholdt blandt andet et krav om, at Miðflokkurin fik et landsstyremedlem, ligesom Miðflokkurin ønskede nyvalg i alle Lagtingets udvalg, herunder ønskede de formandsposten i finansudvalget. Miðflokkurin fremsatte endvidere nogle krav til den kommende fiskerireform, pensionsreform samt forfatningsforslaget, ligesom partiet ønskede, at nogle af dets mærkesager skulle fremgå af et nyt koalitionsgrundlag, herunder abortlovgivning. Endeligt ønskede partiet, at ændringen i ægteskabsloven, som fra 1. juli 2017 gjorde det muligt for to personer af samme køn at indgå borgerligt ægteskab, skal til folkeafstemning.

Poul Michelsen, landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender og formand i Framsókn, bekræftede, at der ikke længere var flertal i koalitionen for den nye fiskerireform. Poul Michelsen oplyste endvidere, at det ikke kunne komme på tale at gennemføre store ændringer i koalitionsgrundlaget for at danne en koalition med Miðflokkinn. Det kunne ikke komme på tale at ændre fx ægteskabsloven, oplyste Poul Michelsen.

Efter nogle dages tavshed udtalte lagmanden sig for første gang om krisen i koalitionen. Han bekræftede, at Bjarni Hammer og Kristin Michelsen ikke længere bakkede op om forslaget i den ud-



formning, som det forelå. Lagmanden fremhævede, at han fortsat troede på, at man enten indbyrdes i koalitionen eller med opbakning fra andre partier kunne få forslaget om en ny fiskerireform igennem, såfremt der blev foretaget visse ændringer. Lagmanden bekræftede, at situationen var vanskelig, men hverken lagmanden eller andre i koalitionen havde til hensigt at udskrive valg.

Lagmanden udtalte sig ikke om Miðflokkurins ønsker i forhold til et evt. kommende koalitionsarbejde, men det virkede dog vanskeligt for lagmanden at få de øvrige partier i koalitionen til at tilslutte sig Miðflokkurins krav til et evt. kommende koalitionsgrundlag.

Blandt andet Lagtingets formand, Páll á Reynatúgvu fra Tjóðveldi, tilkendegav, at han ikke synes om idéen med en udvidelse af koalitionen med Miðflokkurin. På sin Facebook-væg skrev han blandt andet: ”Må sige det, som det er! At få Miðflokkurin med i koalitionen, synes jeg ikke om. Værdigrundlaget passer ikke sammen med politikken i denne koalition. Læg denne bold død og prøv interne løsninger. Alt er ikke muligt i politik”.

I et senere interview udtalte lagmanden, at hvis man ikke får 17 medlemmer til at bakke op om forslaget til en ny fiskerireform, så er Javnaðarflokkurin ikke regeringsbærende længere.

Den politiske situation på Færøerne var meget anspændt, og situationen var uden tvivl meget kritisk for koalitionen, som også var under et voldsomt tidspres, idet de daværende fiskeritilladelser udløb den 31. december 2017, så der var meget kort tid tilbage for landsstyret til at finde en løsning.

Høgni Hoydal, landsstyremedlem for fiskerianliggende, udtalte til mediernes, at han nu havde fået nok af det pres, som rederne i de store rederier lægger på den nye fiskerireform. Han tilkendegav ligeledes, at han selv påtog sig noget af ansvaret for ikke at have været nok fremme og argumentere mod de oplysninger, som har været fremme imod lovforslaget.

Efter godt en uges forhandlinger om et nyt koalitionsgrundlag trak Miðflokkurin sig fra forhandlingerne. Miðflokkurins formand, Jenis av Rana oplyste blandt andet, at der var for lille en vilje fra koalitionsens side til at lave ændringer – der skete ikke noget – ord er ikke nok, og man fik ikke noget konkret ned på papir. Han oplyste, at han er glad for, at Miðflokkurin gjorde et forsøg, men hvis han skulle komme med et godt råd til lagmanden, så var det at udskrive valg og lade det færøske folk få lov at tale.

Lagmanden bekræftede efterfølgende, at man havde prøvet at udvide koalitionen for at få større stabilitet, men at det ikke lykkedes. Han oplyste, at man internt i koalitionen nu ville prøve på at opnå enighed om fiskerireformen. På spørgsmålet om et nyvalg, svarede lagmanden, at tiden ikke er inde til et nyvalg, og at han fortsat troede på, at koalitionen kunne opnå enighed internt.

Efter nogle dages interne forhandlinger oplyste lagmanden, at der nu var enighed om en fiskerireform, og at koalitionen igen havde 17 stemmer bag forslaget. Erhvervsudvalget genoptog herefter sit arbejde med at få skrevet betænkning. Kristin Michelsen, som ikke tidligere bakkede op om forslaget, ønskede ikke at kommentere på lagmandens oplysning om, at der nu var opnået enighed i koalitionen.

Den 4. december 2017 kom betænkningen så fra Erhvervsudvalget. Der var foretaget visse ændringer i forhold til det oprindelige forslag. Blandt andet andelen af makrel og sild, som skal sælges på auktion, var ændret fra 25 pct. til 15 pct. Vækstkvoterne, som er en støtte til yderområderne, var ligeledes ændret fra 7 pct. til 8,5 pct. Det stod dog hurtigt klart, at selv med de nævnte ændringer, var der ikke vished for, at der var 17 lagtingsmedlemmer bag forslaget.

Især koalitionspartiet Framsókn, som ingen medlemmer har i Erhvervsudvalget, var kritiske over for det fremlagte forslag. Hanna Jensen fra Framsókn udtalte, at der var så mange ændringer i lovforslaget, at Framsókn overvejede deres situation i forbindelse med det endelige resultat af forslaget. Det var især ændringen af vækstkvoterne, som Framsókn havde svært ved at bakke op om.

2. behandlingen fandt sted den 8. december 2017. Kristin Michelsen fra Javnaðarflokkurin var fraværende som følge af en udlandsrejse. Han havde indgået en clearingsaftale med Magni Laksafoss, som er næstformand i Sambandsflokkurin, hvilket resulterede i, at Magni Laksafoss forlod Lagtinget under afstemningen.

2. behandlingen endte efter en lang debat med, at de 6 ændringsforslag, der alle var kommet fra oppositionen, blev nedstemt, hvorimod ændringsforslaget fra mindretallet i Erhvervsudvalget, bestående af medlemmer fra koalitionen, blev vedtaget med 16 for, 0 blanke og 15 imod.

Inden 3. behandlingen var det fortsat uvist, om forslaget ville blive stemt igennem. Kristin Michelsen, som ville være tilbage i Lagtinget, havde ikke udtalt sig om, hvordan han ville stemme. Ligeledes havde Hanna Jensen fra Framsókn efter 2. behandlingen udtalt, at selv om hun stemte for ved 2. behandlingen, var hun i tvivl om partiets støtte til forslaget og ville muligvis kræve ændringer i forbindelse med 3. behandlingen.

Til 3. behandlingen, som fandt sted den 12. december 2017, blev der fremlagt 12 ændringsforslag fra oppositionen og et ændringsforslag fra fire koalitionsmedlemmer.

Efter en ca. 9 timer lang debat, som var præget af en diskussion om vækstkvoterne og andre lokale interesser, blev forslaget til en ny fiskerireform stemt igennem med 18 stemmer for, 0 blanke og 15 imod. Det var Bill Justinussen fra Miðflokkurin som til sidst endte med at stemme for forslaget.

### **Meningsmålinger bekræfter den svære politiske situation**

Den 22. november 2017 blev en ny meningsmåling fra den 20.-21. november 2017 offentliggjort. 813 personer deltog i meningsmålingen, der bekræftede den svære politiske situation, koalitionen var i i forbindelse med gennemførelsen af fiskerireformen.

Javnaðarflokkurin stod i meningsmålingen til at få en stor tilbagegang og miste tre mandater. Partiet ville få 15,4 pct. af stemmerne, mod 25,1 pct. af stemmerne ved sidste valg. Ligeledes ville Tjóðveldi miste ét mandat. Sambandsflokkurin vil få 24,2 pct. af stemmerne og stod dermed til en fremgang på 5,4 pct., svarende til to mandater. Fólkaflokkurin ville få 25,2 pct. af stemmerne og ville ligeledes få en fremgang på to mandater. Den nuværende koalition stod til at miste flertallet og ville få 14 mandater, mod 19 mandater til den nuværende opposition.

59 pct. af de adspurgte ønskede ligeledes nyvalg, mod 33 pct. som ikke ønskede valg.

De fleste ønskede fortsat, at Aksel V. Johannesen skal være lagmand. Således ønskede 18,3 pct. af de adspurgte, Aksel V. Johannesen som lagmand. Bárður Nielsen (Sambandsflokkurin) og Høgni Hoydal (Tjóðveldi) fik henholdsvis 6,9 og 6,5 pct. af stemmerne.

Det fremgik ligeledes af meningsmålingen, at 61 pct. af de adspurgte ønskede fiskerireformen udsat i et år, ligesom det fremgik, at 46 pct. ønskede en folkeafstemning om forfatningsforslaget, mod 34 pct. der ikke ønskede en folkeafstemning.

Den 7. december blev endnu en meningsmåling, som Gallup stod for, offentliggjort.

Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi står her til en tilbagegang med henholdsvis 4,2 pct., svarende til et mandat, og 0,4 pct., som ville medføre uændret mandatfordeling for partiet i forhold til seneste valg. Framsókn går frem med 0,4 pct. og vil ligeledes få en uændret mandatfordeling. Fólkaflokkurin går 2 pct. frem og Sambandsflokkurin går frem med 1,9 pct. Begge partier står til at få hvert et ekstra mandat. Mandatfordelingen ville således samlet være: Javnaðarflokkurin 7, Tjóðveldi 7, Sambandsflokkurin 7, Fólkaflokkurin 7, Framsókn 2, Miðflokkurin 2, Sjálvstýri 1.

### **Forslag til pensionsreform 2020 fremsat for Lagtinget**

Den 3. november 2017 præsenterede landsstyret på et pressemøde sammen med Sjálvstýri (Selvstyrepartet), et forslag til en ny pensionsreform for Færøerne, kaldet "Pensjónsnyskipanina 2020".

Forslaget har været i høring, og flere af de indkomne bemærkninger er blevet imødekommet. Det tilpassede forslag til ny pensionsreform for Færøerne er den 15. december 2017 fremlagt for Lagtinget og forventes behandlet i starten af det nye år.

Det er en del af landsstyrets koalitionsgrundlag, at der skal gennemføres en pensionsreform. Bag forslaget står alle koalitionspartierne samt oppositionspartiet Sjálvstýri.

Der er tale om en samlet lovpakke bestående af udkast til ændringer i seks forskellige lagtingslove vedrørende pension. Pensionsreformen skal ifølge forslaget træde i kraft den 1. januar 2020.

Baggrunden for ændring af den nuværende pensionsordning blev på pressemødet blandt andet forklaret således: "Om nogle få år er der dobbelt så mange pensionister, som der er i dag. Samtidig er der færre i den arbejdsdygtige alder, ligesom vi lever længere. Dette er en samfundsopgave, som er nødvendig at tage med største alvor."

I 2010 var der 5,1 personer i den erhvervsaktive alder (16-66 år) for hver pensionist. Frem mod 2045 ventes antallet af personer i den erhvervsaktive alder at falde til 2,4 personer for hver pensionist. I samme periode vil det forventede antal år som pensionist stige fra 17,4 år til 21 år.

#### ***Pensionsreformen har tre hovedformål:***

##### ***1) At sikre alle en god pension***

Højere offentlig pension til pensionister med lav- og middelindkomst. Det betyder, at alle de, der har en lille eller ingen egenindkomst samlet vil få mere at leve for. Endvidere bliver det muligt at få fremskyndet pensionen, således at de, der er enten fysisk eller psykisk opslidt af at arbejde, kan gå på pension op til tre år inden, de har opnået folkepensionsalderen.

##### ***2) At tilskynde folk til at arbejde efter pensionsalderen***

De, der ønsker at arbejde efter pensionsalderen, får mulighed for at udsætte folkepensionen og efterfølgende modtage højere pensionsudbetaling, når de går på pension. Endvidere sænkes modregningsprocenten i "viðbót" (et pensionstillæg) fra 60 pct. til 40 pct., samtidig med, at modregning mellem ægtefæller ophører.

##### ***3) At styrke finanspolitikken holdbarhed***

Pensionsalderen, der i dag er 67 år, forhøjes med 1/2 år fra 1. januar 2025 og igen med et 1/2 år fra 1. januar 2030, hvor pensionsalderen vil være 68 år.

Som noget nyt opereres der med to pensionsordninger for:

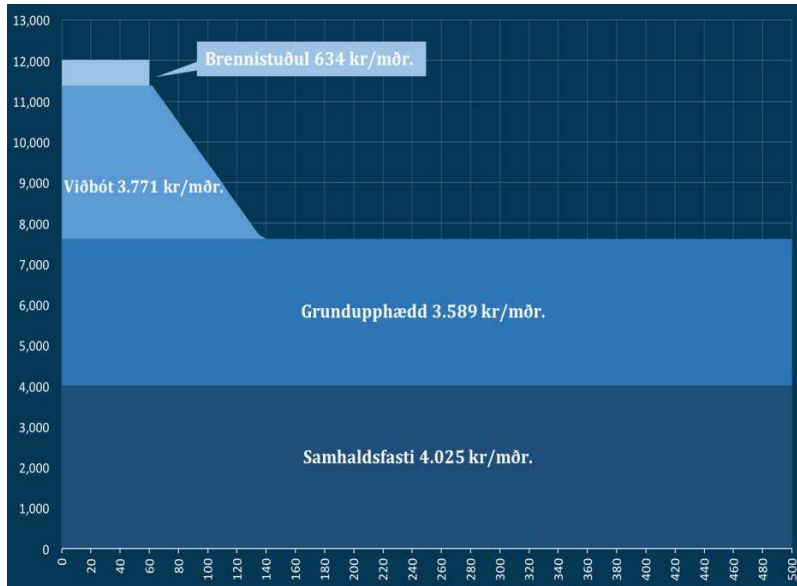
*a: Personer, der er født før 1.1.1953*

*b: Personer, der er født den 1.1.1953 og derefter*

Årsagen til denne inddeling er, at man ikke ønsker at ændre noget for dem, der i dag allerede er folkepensionister. Ændringen skal således først gælde for dem, som går på folkepension efter 1. januar 2020.

### Nuværende pensionister

Nuværende folkepensionister har, såfremt de opfylder visse betingelser, i dag mulighed for at modtage følgende offentlig pension (i eksemplet taget udgangspunkt i en enlig pensionist):



A: Folkepension grundbeløb, (skattefrit) 3.589 kr. pr. mdr. Udbetales uanset anden indkomst.

B: Viðbót (skattepligtigt tillæg) op til 3.771 kr. pr. mdr. Indkomstaafhængigt. Modregnes med 60 pct. af indkomst over 61.900 kr. årligt.

C: Samhaldsfasta/AMEG, som er en solidarisk arbejdsmarkedspension (skattepligtig) 4.025 kr. pr. mdr. Udbetales uanset andre indkomster.

D: Brennistuðul (skattefrit brændselsstøtte) på 634 kr. pr. mdr. Indkomstaafhængigt. Indkomsten må

maksimalt udgøre 60.000 kr. årligt for enlige og 80.000 kr. årligt for ægtefæller.

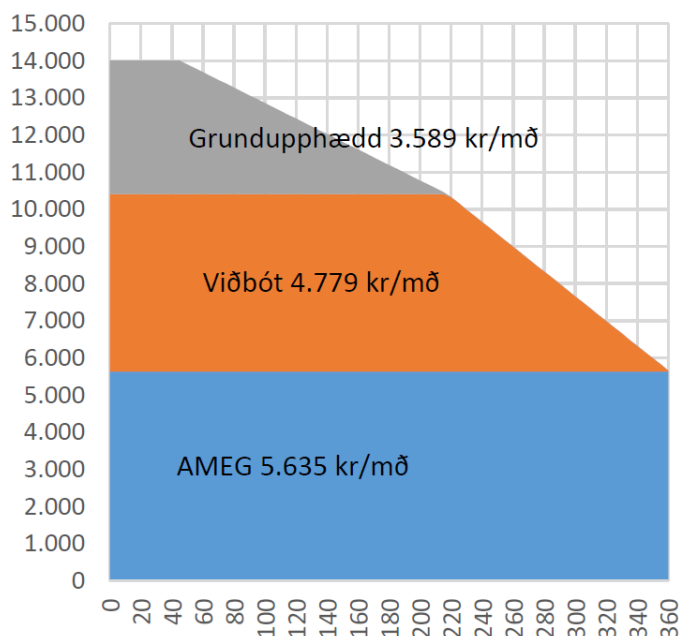
Den nye pensionsreform medfører bl.a. at folkepensionens grundbeløb, der ikke er pristalsreguleret siden 2001, skal fremover pristalsreguleres hvert år. Det samme gør sig gældende for det skattefrie tillæg (viðbót).

Udbetalingerne fra ”Samhaldsfasta/AMEG” stiger ligeledes trinvist, således at man i 2020 får 5.635 kr./mdr.

Pensionister, der modtager alle ovenstående pensionsformer med de fulde beløb, vil i 2020 modtage 13.629 kr. pr. mdr. før skat.

### Fremtidige pensionister (fra 1. januar 2020)

Den offentlige pension vil fra 1. januar 2020 bestå af:



A: Folkepension grundbeløb, (skattefrit) op til 3.589 kr. pr. mdr. Indkomstaafhængigt.

B: Viðbót (skattepligtigt tillæg) op til 4.779 kr. pr. mdr. Indkomstaafhængigt.

C: Samhaldsfasta/AMEG (skattepligtig) 5.635 kr. pr. mdr. Udbetales uanset anden indkomst.

**Modregning****-Folkepension**

Den nuværende lovgivning giver alle ret til at modtage folkepensionens grundbeløb, der er skattefrit, uanset deres øvrige indkomster og formue. Dette ønskes ændret, således at grundbeløbet fremover bliver modregnet med 25 pct. for indkomst over 45.000 kr. årligt.

**-Viðbot (tillæg)**

Tillægget bliver fremover modregnet med 40 pct. for indkomst over 217.200 kr. for enlige og 176.200 kr. for ægtefæller. Modregningsprocenten i tillægget falder således fra de nuværende 60 pct. til 40 pct.

**-Samhaldsfasta/AMEG:**

Samhaldsfasta/AMEG udbetales uanset, hvad personen har af øvrig indkomst.

Modregning mellem ægtefæller bliver ophævet.

**Pensionsalderen**

Pensionsalderen, der i dag er 67 år, forhøjes med 1/2 år fra 1. januar 2025 og igen med et 1/2 år fra 1. januar 2030, hvor pensionsalderen vil være 68 år.

**Indbetalinger, herunder beskatning**

Indbetalingerne til "Samhaldsfasta/AMEG" stiger. På nuværende tidspunkt indbetales 2,25 pct. af den skattepligtige indkomst. I løbet af de kommende to år skal indbetalingerne ifølge forslaget stige, således at man pr. 1. januar 2019 indbetaler 3 pct. til "Samhaldsfasta/AMEG".

Indbetaling til den tvungne egenpension skal ifølge forslaget fortsætte med at stige med 1 pct. årligt, indtil den udgør 12 pct. i 2026. Ifølge den nuværende ordning skal den tvungne pensionsopsparing fortsætte med at stige, til den udgør 15 pct. i 2029.

Pensionsindbetalingerne skal også fremover beskattes ved indbetaling. Beskatningen ændres dog fra 1. januar 2019 fra de nuværende 40 pct., der i dag gælder alle pensionsindbetalinger, til en progressiv ordning med 21 skalatrin fra 30 pct. til 40 pct. Det vil være personens skattepligtige indkomst i et år, der bestemmer beskatningen af hele pensionsindbetalingen det samme år. En person med en årlig indkomst over 330.000 kr. skal således betale 40 pct. i pensionskat af årets samlede pensionsindbetaling.

**Beskatningsprocent for pensionsindbetalinger. 1.000 kr.**

Skattepligtig indkomst	0-235	235-330	over 330
Nuværende pensionskat	40 pct.	40 pct.	40 pct.
Pensionskat efter reformen	30 pct.	Gradvist stigende fra 30,5 pct. til 39,5 pct.	40 pct.

En gennemførelse af pensionsreformen vil i givet fald kunne bidrage til at styrke den finanspolitiske holdbarhed.

**Forbedring af den finanspolitiske holdbarhed perioden 2030 -2060.**

	2030	2040	2050	2060
Forbedret holdbarhed (2016-niveau)	180 mio. kr.	340 mio. kr.	501 mio. kr.	690 mio. kr.
Forbedret holdbarhed i pct. af BNP	1,0 pct.	1,9 pct.	2,8 pct.	3,8 pct.

Såfremt de nuværende offentlige pensioner og udbetalinger fra arbejdsmarkedspensionen skulle bibeholdes, ville alene stigningen i antal ældre medføre, at den samlede udgift til pension ville forøges med ca. 600 mio. kr. de kommende 20 år.

**Vestnordisk samarbejdsaftale indgået mellem Island, Færøerne og Grønland underkendt**

I november måned 2017 kom det frem i medierne, at Udenrigsministeriet har underkendt en samarbejdsaftale indgået mellem Færøernes landsstyre, Islands regering og Grønlands Naalakkersuisut den 31. august 2017 om mere samarbejde på udenrigsområdet.

De tre lande har aftalt at mødes på embedsmands- og ministerniveau og drøfte sager, der har fælles interesse. Det gælder blandt andet udenrigspolitik og handel. Det er denne aftale, som Udenrigsministeriet har underkendt, idet hverken Færøerne eller Grønland har overtaget udenrigsområdet.

Det fremgår således af sagen, at det er Udenrigsministeriets vurdering, at samarbejdsaftalen ikke er i overensstemmelse med fuldmagtsordningen. Aftalen angår blandt andet udenrigspolitik, som ikke kan overtages af Færøerne/Grønland og derfor falder uden for de områder, hvor de enkelte rigsdele kan forhandle og indgå aftaler på rigets vegne. Aftalen ses desuden ikke at opfylde visse formkrav, herunder betegnelsen af aftaleparten og den påkrævede henvisning til fuldmagtsordningen. Det fremgår endvidere, at Udenrigsministeriet ikke har modtaget oplysninger fra Færøerne eller Grønland forud for forhandlingsforløbet eller aftaleudkast. Udenrigsministeriet vurderer ud fra aftalens ordlyd, at aftalen må behandles som en egentlig folkeretlig aftale og ikke alene en politisk hensigts-erklæring.

Udenrigsministeriets underkendelse af aftalen mellem de tre lande har vakt kritisk fra Poul Michelsen, landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender. Han mener, at Danmark overreagerer og tilkendegav i et interview den 30. november 2017 med den færøske radiostation R7, at udenrigsministeren har udført et ”utrolig dårligt politisk håndværk”, og at han kun følger sine embedsmænd i sagen. Poul Michelsen oplyste, at han vil fastholde aftalen, selvom Danmark har tænkt sig at annullere den, ligesom han mente, at den danske tilgang var konfrontatorisk.

Poul Michelsen fremhævede, at det færøske landsstyre har den klare holdning, at samarbejdsaftalen er at betragte som en politisk hensigtserklæring snarere end en folkeretlig bindende aftale.

Dette er ligeledes baggrunden for, at udkast til aftalen ikke er blevet sendt til Udenrigsministeriet, oplyste Poul Michelsen. Det her handler om politik og ikke om jura, som man vil gøre det til.

Poul Michelsen valgte på baggrund af Danmarks underkendelse af aftalen at udeblive fra en international konference ”Sustainable Development Goals in the Arctic”, der blev afholdt i København den 1. december 2017, selv om han selv skulle være en af værterne.

Poul Michelsens udeblivelse mødte ikke stor opbakning på Færøerne. Blandt andet Magni Arge, færøsk Folketingsmedlem valgt for Tjóðveldi, skrev på de sociale medier, at han ikke var uenig med Poul Michelsens udlægning af sagen, men han anfægtede, at Poul Michelsen skrev en kronik i

en færøsk avis frem for at sige det direkte til udenrigsministeren i en sammenhæng, hvor det virkeligt kunne have gjort betydning.

Den færøske avis Sosialurin bragte den 1. december 2017 en kronik af Poul Michelsen, hvor han blandt andet fremhævede, at der endnu engang er bevis for, at Danmark er en hindring for udenrigspolitisk fremgang for Færøerne.

Aaja Chemnitz, der både er grønlandsk medlem af Folketinget og formand for udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg i Inatsisartut, har stillet udenrigsminister Anders Samuelsen et skriftligt spørgsmål om sagens forløb for at få en mere officiel begrundelse for, hvorfor Danmark har underkendt aftalen.

Anders Samuelsen har i svar af 2. januar 2018 blandt andet fremhævet, at den danske regering ønsker og støtter et godt og frugtbart samarbejde mellem Færøerne, Grønland og Island.

Anders Samuelsen har endvidere henvist til Udenrigsministeriets brev af 6. november 2017 til Grønlands Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre, der forklarer baggrunden for, hvorfor man fra dansk side ikke kan anerkende aftalen, og hvori man ligeledes anmoder om, at Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut retter henvendelse til Island, i konsultation med Udenrigsministeriet, om hvorledes aftalen bringes i overensstemmelse med fuldmagtordningen, herunder muligheden for at tilpasse aftalen til f.eks. en hensigtserklæring/MoU.

Anders Samuelsen fremhæver endvidere i sit svar, at Udenrigsministeriet har opfordret til dialog om, hvordan aftalen kan bringes i overensstemmelse med de gældende retlige rammer. Da dette ikke skete, så Udenrigsministeriet sig nødsaget til at rette henvendelse til Island i brev af 30. november 2017.

Magni Arge er den 5. januar 2018 citeret i de færøske aviser for at skrive, at han ikke er tilfreds med Anders Samuelsen konklusion. Anders Samuelsen har i et skriftligt svar til Magni Arge endvidere oplyst, at de danske myndigheder har ansvaret for, at love, som er vedtaget af Folketinget, bliver overholdt, og derfor har Folketinget også ansvaret for fortolkning af lovgivningen.

Hertil udtaler Magni Arge, at selv om fuldmagsloven er vedtaget af både Folketinget og af Lagtinget, så lader det til, at Anders Samuelsen mener, at det er de danske myndigheder, som har fortolkningsretten når færinger og danskere er uenige. Magni Arge mener, at dette er i strid med hjemmestyreloven.

Han anfører endvidere, at det fremgår af hjemmestyrelovens § 6, stk. 2, at såfremt der opstår tvivlsspørgsmål om det færøske hjemmestyres kompetence i forhold til rigsmyndighederne, skal spørgsmålet forelægges for et nævn bestående af to medlemmer fra landsstyret, to medlemmer fra regeringen og tre højesteretsdommere. Bliver de politiske repræsentanter ikke enige, skal de tre højesteretsdommere skære igennem. Så hjemmestyreloven anerkender heller ikke, at Udenrigsministeriet påtager sig at være den endelige fortolkningsmyndighed i forholdet mellem Færøerne og Danmark, og Magni Arge ønsker på den baggrund at gøre brug af det særlige nævn i hjemmestyreloven for første gang.

Magni Arge har derfor den 5. januar 2018 stillet Anders Samuelsen et § 20-spørgsmål<sup>1</sup> om hvorvidt han anerkender, at nævnet også kan bruges, når der er uenighed om den udenrigspolitiske fuldmagtlov.

---

<sup>1</sup> S 362 Om proceduren beskrevet i § 6, stk. 2, i hjemmestyreloven. Kan læses [her](#).

Poul Michelsen har efterfølgende udtalt, at sagen om indgåelse af den vestnordiske samarbejdsaftale ikke er stor nok til, at han ønsker at aktivere det særlige nævn, som hjemmestyreløven giver hjemmel til. Man kan hurtig nok få brug for nævnet, men det skal være om større sagsanliggender, mener Poul Michelsen.

### **Strejke blandt sygeplejersker og pædagoger**

Færøerne har den seneste tid, i forbindelse med overenskomstforhandlinger, været ramt af strejker.

I november måned 2017 valgte sygeplejerskerne at indlede en strejke, idet de ikke var tilfredse med den overenskomstaftale, som landsstyret ønskede at indgå.

Efter flere lange og hårde forhandlinger opnåede sygeplejerskerne, efter en tre uger lang konflikt, en 2-årig overenskomst, som blandt andet sikrer de fleste et lønløft på 10 pct. Både start- og slutløn forhøjes væsentligt. Således er det aftalt, at slutgrundlønningen skal stige fra ca. 29.000 kr. pr. mdr. til ca. 34.000 kr. pr. mdr. i løbet af den 2-årige overenskomstperiode.

Den 21. november 2017 genoptog sygeplejerskerne deres arbejde, men kort tid efter stod det klart, at pædagogerne, der nu skulle i gang med at forhandle deres overenskomst, som er udløbet den 1. oktober 2017, ikke ville acceptere det nye overenskomstforslag.

Pædagogerne valgte derfor at gå i strejke og blev efterfølgende også lockoutet af de kommunale arbejdsgivere. Pædagogerne ønsker overordnet et stort lønløft, og de mener, at de bør ligestilles med bl.a. sygeplejerskerne og påberåber sig i den forbindelse ligestillingsloven, som stadfæster, at der skal betales ens løn for lige arbejde. Lige løn for lige uddannelse lyder kravet fra de færøske pædagoger, der ønsker et lønløft i stil med det, sygeplejerskerne netop har opnået.

”Vi forlanger lige løn for lige uddannelse. Vi har tre uddannelser: til sygeplejerske, til lærer og til pædagog, som alle tager fire år og er vurderet til stort set samme antal ECTS point. Arbejdsgiverne siger, at det vil være for dyrt, men Færøerne har et overskud på flere hundrede millioner kroner, og økonomien har aldrig været så sund. Så skal der ske noget, skal det være nu” siger formanden for pædagogforbundet Jógvan Philbrow til den danske fagforening BUPL.

Næsten 2.000 medlemmer af det færøske pædagogforbund, Føroya Pedagogfelag, er omfattet af en næsten total arbejdskonflikt, der blandt andet har lukket daginstitutionerne i hele landet. Senest er konflikten også udvidet til det socialpædagogiske område, herunder socialpædagoger i skolerne, og dermed er ca. 90 pct. af forbundets medlemmer i strejke eller lockoutet af arbejdsgiverne.

Der er ikke udsigt til, at forhandlingerne genoptages i den kommende tid. Forligsmanden Terje Sigurðsson oplyser således den 6. januar 2018, at han stadigvæk venter på, at arbejdsgiverne og pædagogforbundet flytter sig så meget, at de igen kan sætte sig ved forhandlingsbordet.

Når pædagogerne på et tidspunkt har fået ny overenskomst, er det lærernes tur til at indgå ny overenskomst. Deres overenskomst er ligeledes udløbet den 1. oktober 2017.

### **Statsadvokaten for SØIK (Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) skal hjælpe politiet på Færøerne med at undersøge, om der skal rejses tiltale mod Betri Bank**

Som det fremgik af Indberetning nr. 5/2017 har en juridisk undersøgelse af de færøske skattemyndigheder håndtering af sagsbehandlingen af et af Eik Bank (nu Betri Bank) ansøgt skattefradrag til en værdi af 90 mio. kr. resulteret i, at skattemyndighederne har valgt at politianmelde Betri Bank.



Den 14. november 2017 udsendte politiet på Færøerne en pressemeddelelse, hvoraf det fremgik, at politimester John Kølback har været i kontakt med Statsadvokaten for SØIK (Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) og bedt om hjælp til det videre undersøgelsesarbejde. SØIK skal sammen med politiet på Færøerne hjælpe politimesteren med at tage stilling til, om der er grundlag for at rejse tiltale mod banken for skatteunddragelse.

Der vil blive nedsat en særlig arbejdsgruppe bestående af politifolk fra Færøerne og sagkyndige fra SØIK, som skal undersøge, om Betri Bank har forsøgt at unddrage sig betaling af skat, og såfremt det er tilfældet, om det er gjort bevidst eller ubevidst.

Der er endnu ingen afhørt i sagen. Det bliver arbejdsgruppen, som kommer til at tage stilling til, hvem der skal afhøres for at undersøge sagen til bunds.

Det er ikke muligt for politimesteren at oplyse nærmere om sagen, herunder hvor lang tid undersøgelsen vil stå på, men sagen har højeste prioritet hos politiet.

Som det ligeledes fremgik af Indberetning nr. 5/2017, har Betri Bank klaget over den foretagne juridiske undersøgelse til Lagtingets Ombudsmand, idet banken mener, at undersøgelsen er for ensidig. Det kan oplyses, at Lagtingets Ombudsmand endnu ikke har taget stilling til klagen.

### **Vága lufthavn runder for første gang 300.000 rejsende**

Vága lufthavn, der i løbet af 2017 gang på gang har sat rekorder i antal rejsende, har for første gang nogensinde rundet 300.000 rejsende i løbet af et kalenderår – det skete i oktober måned 2017.

Den 1. december 2017 skriver Vága lufthavn i et nyhedsbrev, at antallet af rejsende ultimo november er opgjort til 320.859, svarende til en stigning på 16,8 pct. i forhold til samme tidspunkt året før.

Den tidligere direktør for Vága lufthavn Jákup Sverri Kass vurderer, at forklaringen på den store vækst skal findes i det stigende antal muligheder for at komme til og fra Færøerne.

”En kombination af, at Atlantic Airways har et rekordudbud af destinationer, at SAS er kommet på ruten mellem København og Færøerne, samt et øget antal ad hoc-charterflyvninger betyder, at mulighederne for at komme til og fra Færøerne er større end nogensinde før. Og så er der kommet flere turister til Færøerne. Tidligere har der altid været flere færinger end andre nationaliteter, der rejste gennem lufthavnen. Sådan var det ikke i juli i år. Her var udlændingene i overtal”, udtaler Jákup Sverri Kass.

### **Smyril Line har købt Hotel Hafnia**

Smyril Line, der ud over fragtskibe, ejer passagerskibet Norrøna, som sejler mellem Danmark, Færøerne og Island, har med virkning fra 1. januar 2018 købt Hotel Hafnia i Tórshavn. Handlen er dog betinget af, at Konkurrencetilsynet godkender handlen.

Smyril Line, der ligeledes ejer hotel Skálavík på Sandø, har endvidere planer om at bygge et nyt hotel i Tórshavn om få år.

Rúni Vang Poulsen, direktør i Smyril Line oplyser, at såfremt turismen på Færøerne skal blive ved med at stige, er det nødvendigt, at udbuddet af overnatningssteder bliver større.

### Kronprinsfamilien besøger Færøerne til august 2018



Færøerne vil den 23.-26. august 2018 få besøg af Deres Kongelige Højheder Kronprinsen og Kronprinsessen, når de sammen med deres fire børn besøger Færøerne med Kongeskibet Dannebrog.

Det bliver første gang, at hele Kronprinsfamilien sammen vil besøge Færøerne. I 2005 var Kronprinsparret på deres første officielle togt til Færøerne sammen med Regentparret.

### Ny landslæge ansat



Lars Fodgaard Møller er pr. 1. november 2017 ansat som ny landslæge på Færøerne. Lars Fodgaard Møller, der blev uddannet som læge i 1982, er speciallæge i samfundsmedicin. Lars Fodgaard Møller har i 2 perioder arbejdet i Sundhedsstyrelsen, ligesom han de sidste 15 år har arbejdet i Verdenssundhedsorganisationen WHO i København.

### Jóanis Erik Køtlum er ansat som ny sygehusdirektør



Den 51-årige Jóanis Erik Køtlum, som er uddannet cand. merc i økonomi, er blevet ansat som ny sygehusdirektør fra 1. januar 2018.

Jóanis Erik Køtlum har stor erfaring inden for sygehusområdet og har blandt andet tidligere været ansat som direktør for Landssygehuset, arbejdet som afdelingschef inden for landsstyreområdet for sundhed, ligesom han har været direktør for det grønlandske sundhedsvæsen.

Jóanis Erik Køtlum skal ud over at være øverste ledende direktør for de tre sygehuse på Færøerne, være direktør for Landssygehuset i Tórshavn.

### Jákup Sverri Kass stoppet som direktør for Vágar lufthavn



Den 16. november 2017 blev det meddelt, at P/F Vágar Floghavn og Jákup Sverri Kass var blevet enige om at stoppe deres samarbejde.

Jákup Sverri Kass har været direktør for lufthavnen siden april 2012. I den pågældende periode har der været en stor stigning i antal passagerer, ligesom den nye lufthavnsterminal er blevet bygget.

Det er ikke blevet oplyst, på hvilken baggrund man har valgt at stoppe samarbejdet. Evy Jacobsen er konstitueret som direktør, indtil en ny direktør bliver ansat.

### **Nordens Hus på Færøerne søger ny direktør**



Den islandske direktør Sif Gunnarsdóttir har valgt at opsige sin stilling som direktør for Nordens Hus på Færøerne, idet hun har fået stillingen som kulturchef i Reykjavik i Island.

Sif Gunnarsdóttir har været direktør for Nordens hus siden 2012 og har i sin tid som direktør udviklet Nordens Hus, særligt når det gælder om at nå nye publikumsgrupper, give huset et internationalt udsyn, og sætte fokus på børn og unge.

\*\*\*

Til slut vil jeg benytte lejligheden til at ønske alle et rigtig godt nytår og samtidig takke for et godt samarbejde i det forgangne år.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen